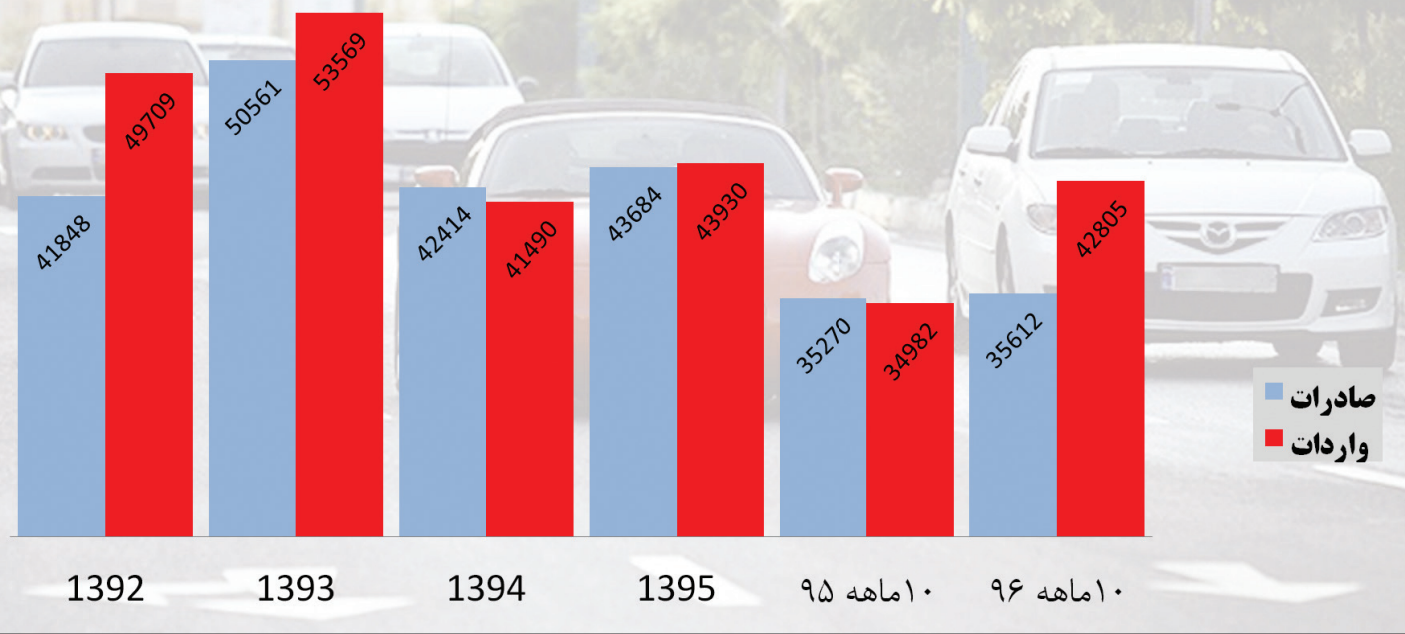

آمار واردات و صادرات ایران در طول دوره ۹۶-۱۳۹۲ (میلیون دلار)

شرکت‌ها و دولت‌ها در بازپرداخت وام‌های خارجی شد. در این مدت تمام بخش‌های اقتصادی مالزی از کارخانه‌ها تا بورس صدمه دید و رشد اقتصادی این کشور از نفس افتاد. از آن بدتر، اعتماد سرمایه‌گذاران به واسطه ریسک بالای سودآوری تاسال‌ها به حالت عادی برنگشت. ماهاتیر محمد، خود در سخنرانی سال ۲۰۰۰ میلادی در مرکز اسلامی نورثبروک در آمریکا، دو دلیل سقوط رینگیت (واحد پول مالزی) را خروج ناگهانی ارز خارجی از سپرده‌های کوتاه‌مدت و بازار بورس همزمان با فروش یکباره رینگیت موجود در دست سرمایه‌گذاران «کلاش» دانست. ماهاتیر محمد سال‌ها بعد در سفر به ایران و دیدار با مقام معظم رهبری درباره تبعات این بحران گفت: «من فقط همین قدر به شما بگویم که ما یک شبه گدا شدیم!»

ایجاد تسهیلات بی‌سابقه برای سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، سپس سودآوری در صادرات محصولات تولیدی و نهایتاً بازپرداخت وام‌هایی که برای رشد تولید داخلی و توسعه کشور دریافت شده است. دولت و مردم مالزی توانسته بودند با اجرای این برنامه‌ها، نرخ بیکاری را در سال ۱۹۹۶ میلادی به ۲/۷ درصد و نرخ تورم را به ۲/۶ درصد برسانند. اما به ناگاه، بحرانی در سال ۱۹۹۷ میلادی از تایلند آغاز و در مالزی نیز منتشر شد و سایر کشورهای منطقه را نیز متأثر ساخت. پس از فروپاشی بلوک شرق و از بین رفتن رقابت بین شرکت‌های غربی و شرقی، به تدریج سودآوری شرکت‌ها کاهش یافت تا اینکه در ۱۹۹۷، بسیاری از سرمایه‌گذاران خارجی تصمیم گرفتند سرمایه خود را از جنوب شرق آسیا خارج کنند. خروج سرمایه‌ها موجب کاهش ارز خارجی و ناتوانی

کشورهای پیشرفته سرمایه‌گذاری خارجی برایشان محوری نبوده است. واضح است هر کشوری که می‌خواهد پیشرفت کند باید به استعداد و توان بالقوه خود توجه کند. در کشور ما توانایی‌های بالقوه خود را بالفعل نکرده‌ایم. در شرایطی که ما به مسائلی که گره آن به دست خودمان است بی‌توجهیم، توجه کردن به سرمایه‌گذاری خارجی به‌عنوان مساله محوری، راه‌حل مشکل ما نیست. مشکل اقتصاد ما پول نیست، مشکل پایین بودن بهره‌وری است. هر چقدر به آن پول تزریق کنیم باز همان بهره‌وری را دارد.

کریمی بیرانوند تأکید کرد: «بر فرض محال دولت برای سال ۲۰۱۸، ۱۰ میلیارد دلار سرمایه خارجی جذب جذب کند، این مقدار پنج درصد اقتصاد هم نمی‌شود. یعنی ما ۹۵ درصد را به حال خود گذاشته‌ایم و همه توان اقتصادی، نخبگانی و دیپلماسی را گذاشته‌ایم برای ۱۰ درصد اقتصاد. این است که آقا می‌فرمایند نباید به سرمایه خارجی تکیه کنیم. مشکلات بانکی، کشاورزی، خام‌فروشی انرژی، پایین بودن بهره‌وری صنعت و... ربطی به سرمایه خارجی ندارد. یکی از موارد صادرات خوب این است که مقاصد صادراتی را افزایش دهیم. مقاصد باید مانند کشورهای همسایه کم‌هزینه و پرفایده باشند. متأسفانه ارقام اصلی صادرات ما نفتی و از جنس نفت است. بیشتر کالاهای سرمایه‌ای را صادر می‌کنیم در حالی که باید به سمت صادرات کالاهای مصرفی برویم.»

مالزی چگونه یک شبه در باتلاق فرو رفت؟ مالزی و برخی کشورهای جنوب شرق آسیا در سال ۱۹۹۷ با بحرانی مخرب در اقتصاد خود مواجه شدند. با تأسیس سازمان آسه‌آن در جنوب شرق آسیا، اندونزی و همسایگانش سیاست‌های بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول را در اقتصاد خود به اجرا گذاشتند و رشد اقتصادی بالای ۸ درصد را تجربه کردند. سه محور اصلی سیاست‌های بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول،

آمار بد صادرات خوب

آمار صادرات غیرنفتی در صنعت، کشاورزی، معدن، فنی‌مهندسی، گردشگری، فرش و... خوب نیست. آیا تکیه صرف به سرمایه‌گذاری خارجی می‌تواند راهگشا باشد؟

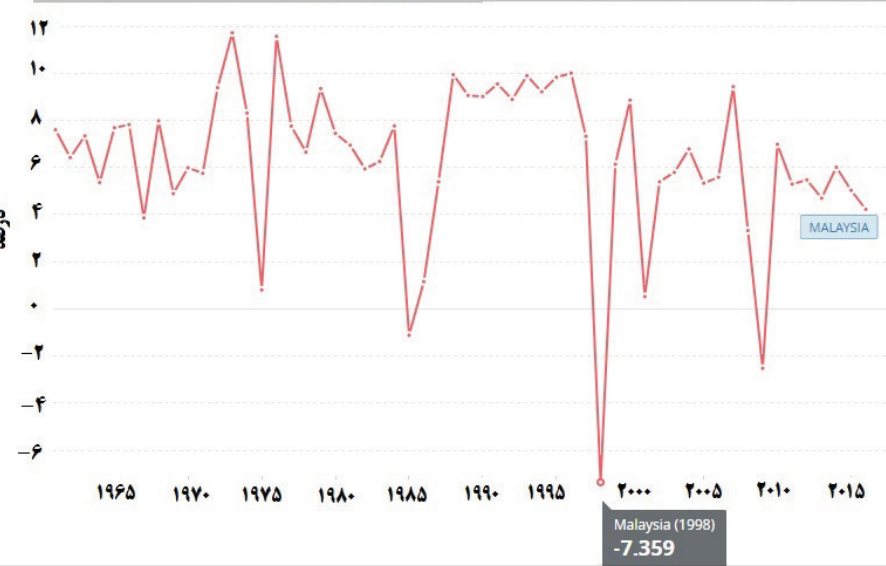
خارجی‌ها هر جایی سرمایه‌گذاری نمی‌کنند. **واردات سنگ قبر چه مفهومی دارد؟** عضو هیات علمی دانشگاه خوارزمی درباره صادرات خوب نیز که جزء فرمایشات اخیر مقام معظم رهبری بود، گفت: «منظور از صادرات خوب این است که خام‌فروشی نباشد و صنایع فراوری داشته باشیم. صنایع فراوری تکمیل‌کننده صنایع تبدیلی است. به‌عنوان مثال گندم را تبدیل به آرد می‌کنیم و با فراوری آرد به شیرینی و سایر محصولات، ارزش افزوده بیشتری تولید می‌شود. در صادرات محصولات کشاورزی مشکلات بسته‌بندی، حمل‌ونقل و فراوانی ضایعات از دیگر مشکلات این بخش است. باید به سمت صادرات غیرنفتی برویم و کم‌کم سهم نفت را از اقتصاد حذف کنیم.» وی ادامه داد: «بیشتر کالاهای وارداتی غیرصنعتی‌اند. حدود ۷۰ درصد واردات ما کالاهای مصرفی و خدماتی و ۳۰ درصد کالای واسطه‌ای و سرمایه‌ای هستند. می‌توان گفت یک سوم واردات ما غیرضروری است.» وی با بیان اینکه واردات سنگ قبر از چین چه ضرورتی دارد؟ گفت: «زین اسب، خاک اره، زیپ لباس، چوب کبریت، دسته بیل و... جز کالاهای وارداتی است. در این مورد دولت مقصر است که ارز مرجع برای واردات این کالاهای اختصاص می‌دهد. این یک خیانت اقتصادی است که ارز حاصل از فروش نفت که درآمدی بین نسلی است برای واردات کالاهای غیرضروری مصرف می‌شود.»

چرا نباید به سرمایه خارجی اتکا کنیم محمود کریمی بیرانوند، فارغ‌التحصیل اقتصاد از دانشگاه امام صادق (ع) درباره تبیین بیانات رهبری به «فرهیختگان» گفت: «مطابق با تجربه‌های جهانی در زمینه پیشرفت‌های اقتصادی، کشورهایی توانسته‌اند به اقتصاد محکم و بدون تزلزل دست یابند که محوریت اصلی در سیاست‌های اقتصادی آنها تقویت تولید ملی بوده است. کشورهایی مانند آلمان، چین و کره مصادیقی در دهه‌های مختلف است.» وی افزود: «رهبر معظم انقلاب می‌فرمایند نباید به سرمایه خارجی اتکا داشته باشیم و باید به تقویت تولید ملی اتکا داشته باشیم. چون تولید ملی شاخص‌های کلان اقتصادی مانند بیکاری، تورم و... را تحت تأثیر مثبت قرار می‌دهد. مساله مهم این است که نقش سرمایه‌گذاری خارجی در تقویت تولید ملی را چگونه ببینیم. اینکه عامل اصلی تقویت تولید ملی را سرمایه‌گذاری خارجی بدانیم یا به آن به‌عنوان یک زیرعامل نگاه کنیم.» این پژوهشگر اقتصادی ادامه داد: «گفتمان اصلی دولت توجه به سرمایه‌گذاری خارجی به‌عنوان یک عامل اصلی تقویت تولید ملی است. دولتی‌ها معتقدند اگر سرمایه خارجی بیاورد شاخص‌های اقتصادی از جمله تولید ملی هم رشد می‌کنند، اما بحث علمی و تجربی نشان داده است که این گونه نیست. در طول حیات جمهوری اسلامی در بهترین حالت یعنی سال ۲۰۱۲ که اتفاقاً بدترین سال تحریمی نیز بود، حدود ۴/۶ میلیارد دلار سرمایه خارجی جذب شده است. در چند سال بعد از آن با وجود رویکرد باز دولت، سرمایه‌گذاری خارجی رو به کاهش بوده است.» وی اضافه کرد:

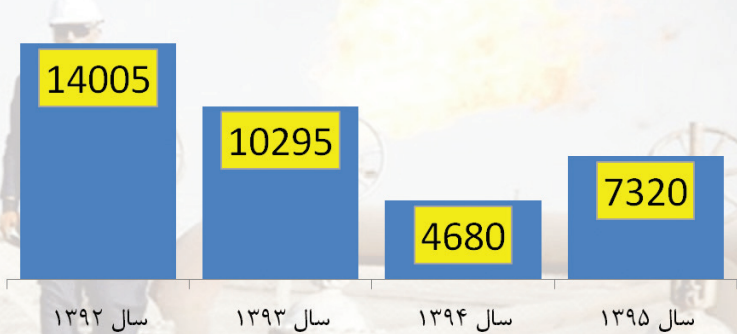
چند روز پیش رهبر معظم انقلاب در دیدار با مردم آذربایجان بار دیگر رهنمودهای راهگشایی درباره توجه به اقتصاد مقاومتی بیان داشتند. ایشان در فرازی از صحبت‌هایشان فرمودند: «رونق اقتصاد داخلی نیازمند صادرات خوب، واردات در حد نیاز و جلب سرمایه‌گذاری خارجی است اما سر رشته و تدبیر کار باید دست مدیران داخلی باشد و کار به بیگانگان سپرده نشود.» ایشان همچنین سقوط اقتصادی یک دهه پیش برخی کشورهای شرق آسیا را یادآور شدند و آن را محصول وابستگی به سرمایه خارجی دانستند. این بیانات مقام معظم رهبری در حالی است که در چند سال اخیر واردات به کشور روندی افزایشی طی کرده و تراز تجاری نیز رو به منفی‌تر شدن پیش می‌رود. همچنین دولت یازدهم و به تبع آن دولت دوازدهم مهم‌ترین راهکار ایجاد اشتغال و دستیابی به رشد اقتصادی را جذب سرمایه‌های خارجی می‌دانند. شاید همین موارد باعث شده رهبر معظم انقلاب بار دیگر رهنمودهای خود را با ادبیاتی جدید تکرار کنند. به دلیل اهمیت سخنان رهبر انقلاب «فرهیختگان» سراغ کارشناسان رفته و به بررسی موضوعات مورد اشاره ایشان پرداخته است.

ما برای توسعه به ۲۰ درصد سرمایه خارجی هم نیاز نداریم محمدحسین کریم، اقتصاددان و عضو هیات علمی دانشگاه علوم خوارزمی درباره تبیین فرمایشات رهبری به‌خصوص در حوزه عدم وابستگی به سرمایه خارجی به «فرهیختگان» گفت بی‌شک وابسته بودن یک اقتصاد به سرمایه‌گذاری خارجی جزء معایب اقتصاد آن کشور محسوب می‌شود. البته سرمایه‌گذاری خارجی برای کشورهایی مانند سنگاپور و هنگ‌کنگ که کشورهای پایه کشاورزی نیستند و بیشتر باید در خدمات سرمایه‌گذاری کنند شاید یک سم شناخته نشود اما در کشورهایی مانند ما که ظرفیت تولید ملی و بعضاً پایه کشاورزی دارند و منابع طبیعی فراوانی در آنها موجود است، سرمایه‌گذاری خارجی جایگاه کمتری باید داشته باشد. وی ادامه داد: «بنابراین سرمایه‌گذاری خارجی ضرورت است ولی کافی نیست. اگر ۸۰ درصد اقتصاد بعضی از کشورها را سرمایه‌گذاری خارجی تشکیل می‌دهد در کشور ما ۲۰ درصد هم جواب می‌دهد و نیاز نیست به سرمایه خارجی متکی باشیم.» این اقتصاددان با بیان اینکه برجام و تحریم‌ها یک پنجم مشکلات اقتصادی کشور هستند، گفت ۸۰ درصد مشکلات ما دورنی و مدیریتی است. با وجود این مشکلات، سرمایه‌گذار خارجی جرات نمی‌کند حضور یابد. سبتر سرمایه‌گذار خارجی به خاطر مناسبات ناکارآمد داخلی اقتصاد ما تحت تأثیر قرار می‌گیرد. سرمایه‌گذار خارجی دنبال درآمد نقد است، در پاریس جنوبی سرمایه‌گذاری می‌کند و به سمت تولیدات کشاورزی و محصولات غیرنفتی نمی‌رود، چون این صنایع دیر بازده است. اگر می‌خواهیم از ظرفیت‌های منابع طبیعی و اقتصادی داخلی استفاده کنیم نباید دست‌مان برای سرمایه‌گذاری خارجی دراز باشد. باید یادمان باشد

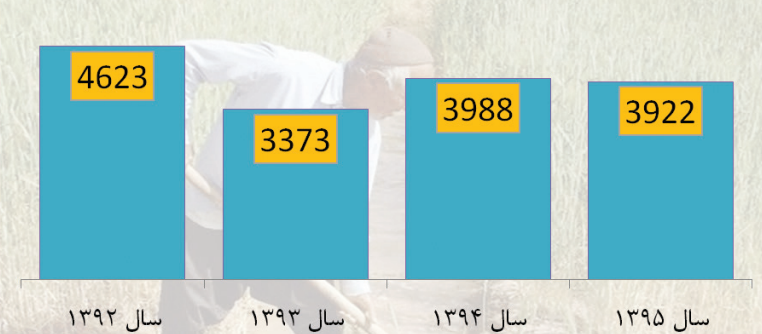
تغییرات تولید ناخالص داخلی (GDP) کشور مالزی در طول دوره ۱۹۶۰ تا ۲۰۱۶ میلادی

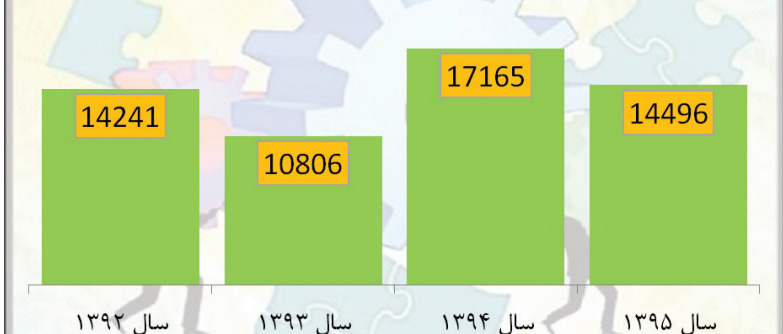
وضعیت صادرات میعانات گازی (میلیون دلار)

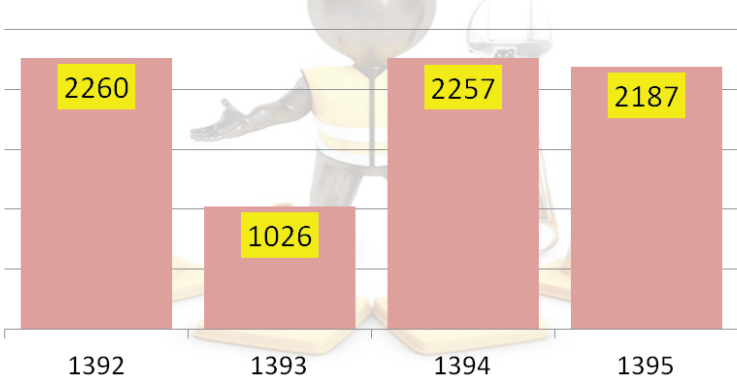
وضعیت صادرات کشاورزی (میلیون دلار)

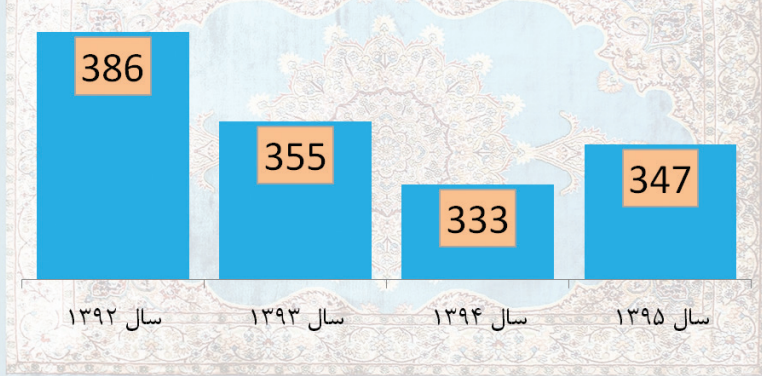
وضعیت صادرات صنعت (میلیون دلار)

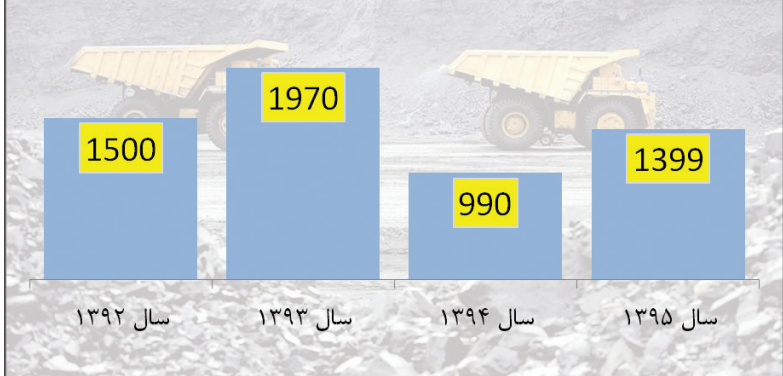
صادرات خدمات فنی و مهندسی (میلیون دلار)

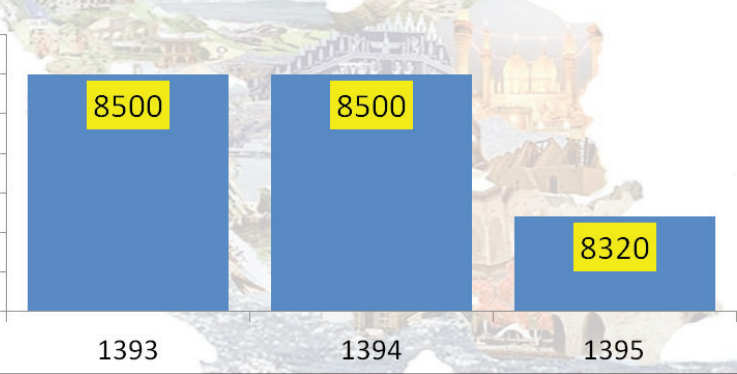
وضعیت صادرات فرش و صنایع دستی (میلیون دلار)

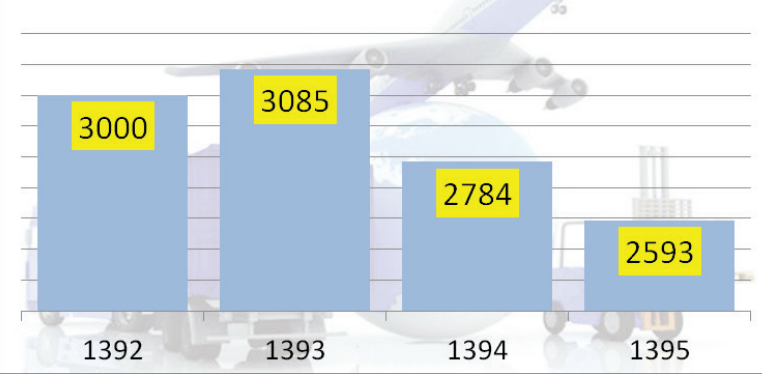
وضعیت صادرات معدن (میلیون دلار)

صادرات خدمات گردشگری (میلیون دلار)

صادرات خدمات ترانزیت (میلیون دلار)

صادرات خدمات فناوری اطلاعات (میلیون دلار)

